

ŪDEŅU KVALITĀTES VĒRTĒŠANA LAUKSAIMNIECĪBĀ IZMANTOTAJĀS PLATĪBĀS PĒC BIOĢĒNO ELEMENTU KONCENTRĀCIJAS

Ainis Lagzdiņš, Viesturs Jansons,
Kaspars Abramenko

LLU Vides un ūdenssaimniecības katedra

Ūdeņu struktūrdirektīvas (*Water Framework Directive 2000/60/EC*) galvenais uzdevums ir
laba ūdeņu kvalitāte 2015. gadā

Kas ir laba ūdeņu kvalitāte?

Pētījuma mērķis

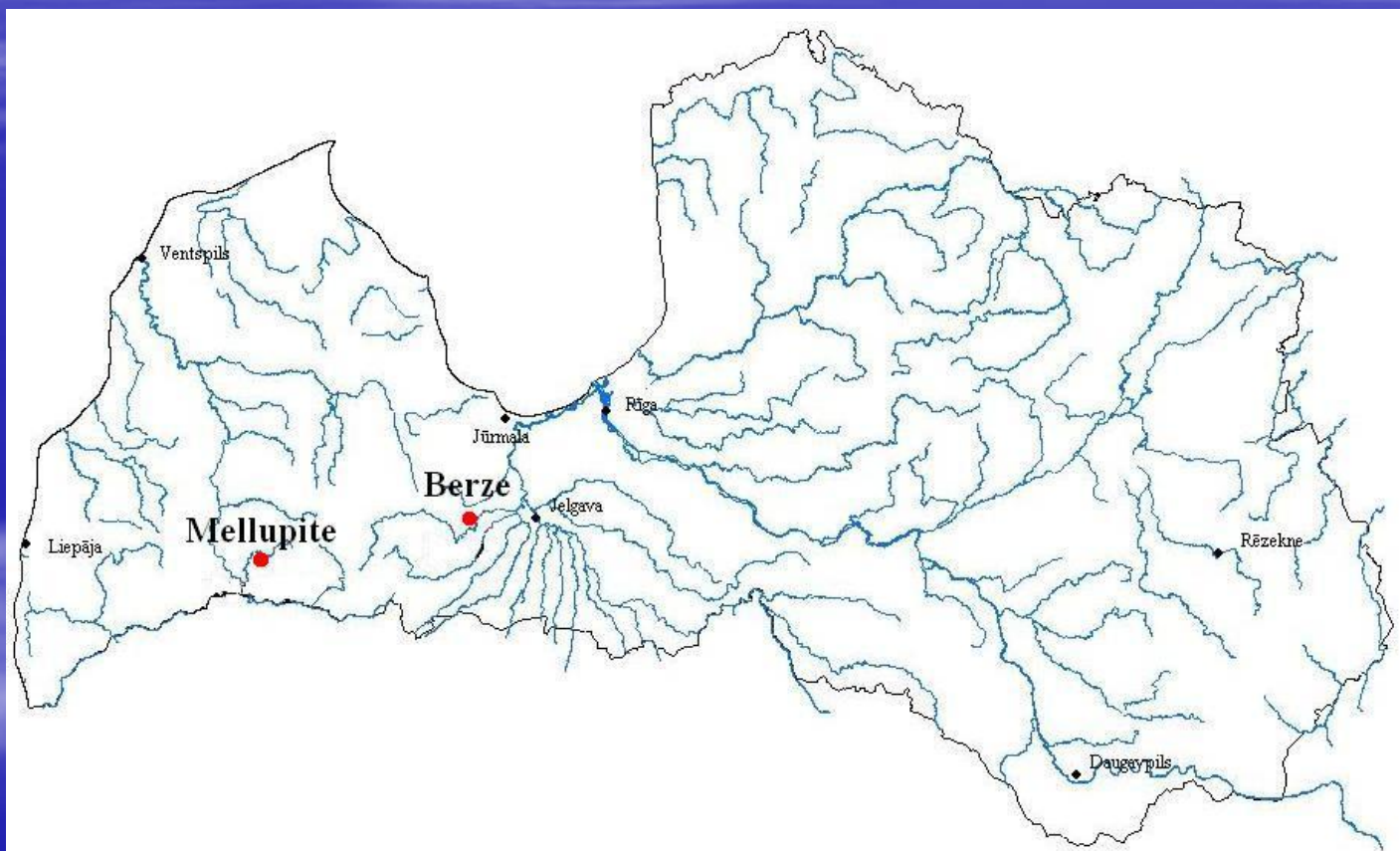
Sagatavot ieteikumus ūdeņu kvalitātes raksturošanai pēc biogēno elementu koncentrācijām notecē no lauksaimniecībā izmantojamām platībām.

Darba uzdevumi:

- iepazīties ar ieteikumiem ūdeņu kvalitātes vērtēšanā Latvijā, kā arī ar ASV un ES lietojamām metodēm;
- analizēt mazo sateces baseinu un drenu ūdeņu kvalitāti raksturojošos datus;
- sagatavot zinātnisku pamatojumu ūdeņu kvalitātes vērtējumam notecei no mazajiem sateces baseiniem un drenu sistēmām.

Materiāli un metodes

Darbā izmantoti LLU lauksaimniecības noteču monitoringa dati (1994. – 2006.g.).

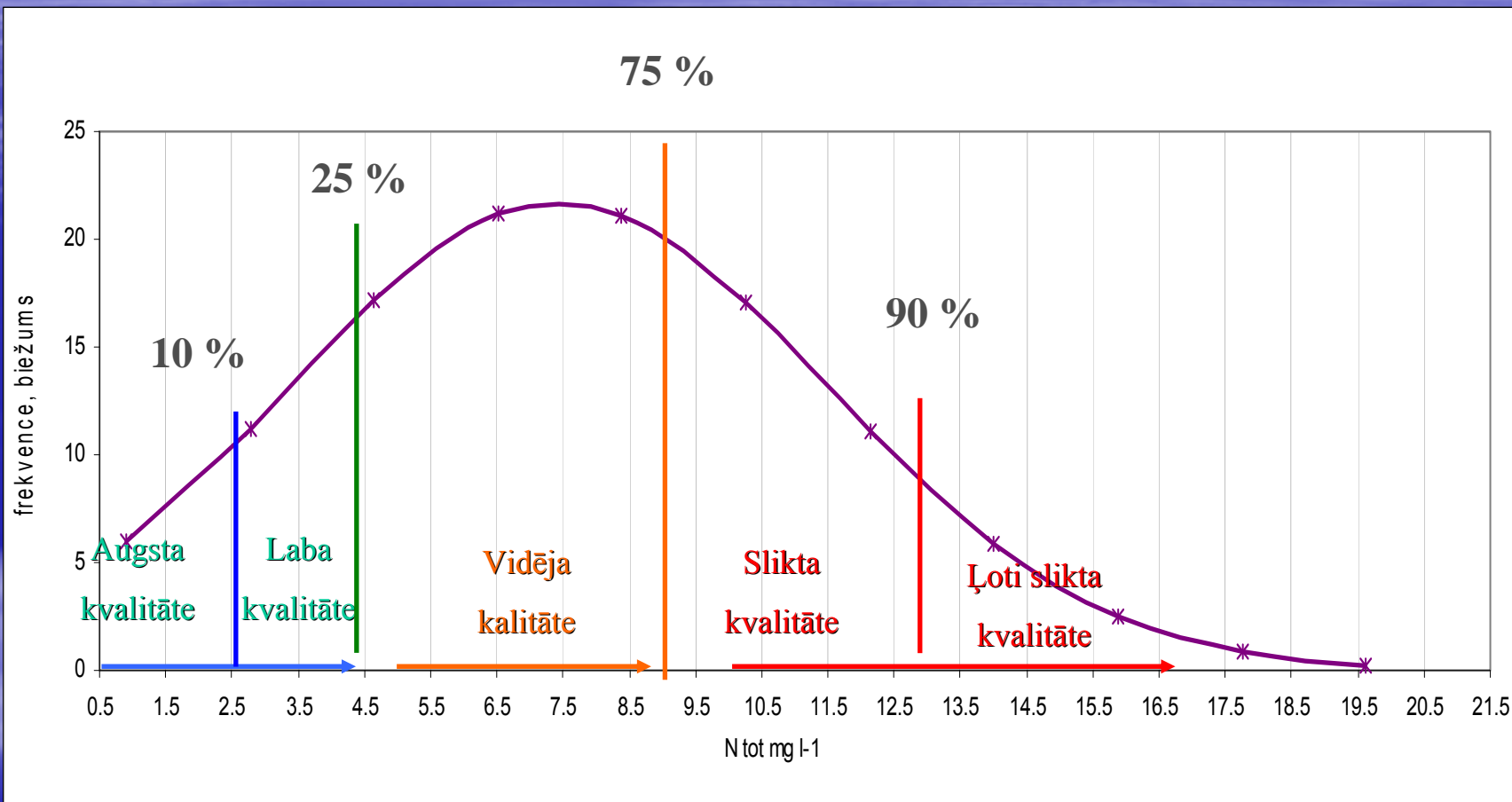
Mazo sateces baseinu līmenī izmantoti 259,
drenu lauka līmenī 224 ūdens analīžu rezultāti.

Materiāli un metodes

Svarīgākie ūdeņu kvalitātes raksturojošie kritēriji saistībā ar eitrofikācijas procesiem:

- N_{kop} (mg/l)
- P_{kop} (mg/l)

Procentuālās robežas pēc ieteiktās metodikas

Procentuālās robežas balstoties uz *United States Environmental Protection Agency* un *European Commission Joint Research Centre* ieteikto metodiku.

File Edit View Insert Format Tools Data Window Help

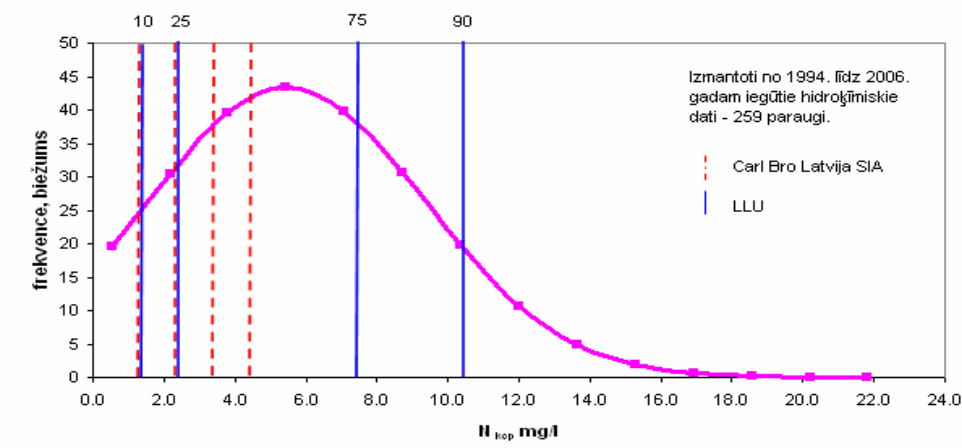
85%

Arial 10 B I U

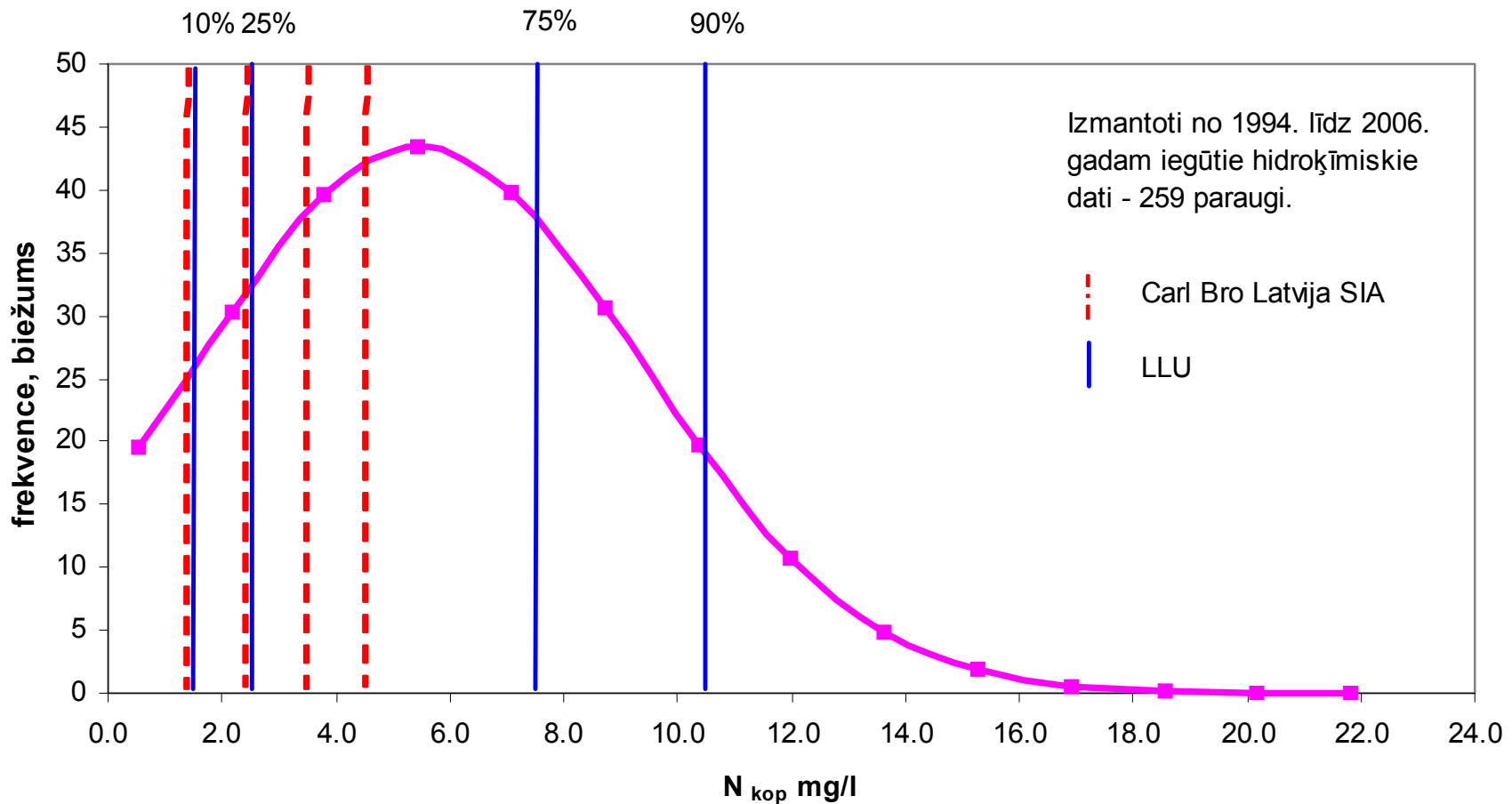
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T
1	n>100 , tad izvēlas Breksa formulu klašu izveidei (I.Arhipova " Statistika ar Excel ikvienam")																			
2		%	II kop	mg/l	Klases vid vērtība	Klases labā robeža	frekvence	Norm Sad diferencijā lā funkcija	Norm sad frekvence	x min = 0,53	x max=20.3			1.638421						
3	1	0.00	0.53	0.5	1.35	29	0.045942	19.49533		0.53	20.30			1.638421						
4	2	0.00	0.59	2.2	2.99	47	0.071546	30.36057						1.638421						
5	3	0.01	0.60	3.8	4.63	58	0.09341	39.63842						1.638421						
6	4	0.01	0.60	5.4	6.26	35	0.102241	43.38601						1.638421						
7	5	0.02	0.70	7.1	7.90	34	0.093818	39.81163						1.638421						
8	6	0.02	0.80	8.7	9.54	16	0.072173	30.6265						1.638421						
9	7	0.02	0.8	10.4	11.18	20	0.046546	19.75203						1.638421						
10	8	0.03	0.85	12.0	12.82	6	0.025167	10.67955						1.638421						
11	9	0.03	0.90	13.6	14.46	3	0.011408	4.840847						1.638421						
12	10	0.03	0.90	15.3	16.09	4	0.004335	1.839571						1.638421						
13	11	0.04	0.95	16.9	17.73	4	0.001381	0.586056						1.638421						
14	12	0.04	0.95	18.6	19.37	2	0.000369	0.156527						1.638421						
15	13	0.05	1.00	20.2	20.19	0	8.26E-05	0.035048												
16	14	0.05	1.00	21.8	21.83	1	1.55E-05	0.006697												

				x vid=	standdev	klašu garums c	noveroju mu skaits n
17	15	0.05	1.03	5.46552	3.901932	1.64	259
18	16	0.06	1.10	5.46552	3.901932	1.64	259
19	17	0.06	1.10	5.46552	3.901932	1.64	259
20	18	0.07	1.1	5.46552	3.901932	1.64	259
21	19	0.07	1.14	5.46552	3.901932	1.64	259
22	20	0.07	1.20	5.46552	3.901932	1.64	259
23	21	0.08	1.20	5.46552	3.901932	1.64	259
24	22	0.08	1.21	5.46552	3.901932	1.64	259
25	23	0.09	1.23	5.46552	3.901932	1.64	259
26	24	0.09	1.25	5.46552	3.901932	1.64	259
27	25	0.09	1.30	5.46552	3.901932	1.64	259
28	26	0.10	1.30	5.46552	3.901932	1.64	259
29	27	0.10	1.3	5.46552	3.901932	1.64	259
30	28	0.10	1.31	5.46552	3.901932	1.64	259
31	29	0.11	1.32	5.46552	3.901932	1.67	259
32	30	0.11	1.36	5.46552	3.901932	1.67	259
33	31	0.12	1.40	5.46552	3.901932	1.67	259
34	32	0.12	1.40	5.46552	3.901932	1.67	259
35	33	0.12	1.40	5.46552	3.901932	1.67	259
36	34	0.13	1.4	5.46552	3.901932	1.67	259
37	35	0.13	1.40				
38	36	0.14	1.47				
39	37	0.14	1.47				
40	38	0.14	1.50				
41	39	0.15	1.50				
42	40	0.15	1.50				
43	41	0.16	1.5				
44	42	0.16	1.58				
45	43	0.16	1.60				
46	44	0.17	1.60				
47	45	0.17	1.60				
48	46	0.17	1.65				
49	47	0.18	1.67				
50	48	0.18	1.68				
51	49	0.19	1.80				
52	50	0.19	1.80				

	Carl Bro	LLU
10%	1.50	1.50
25%	2.50	2.50
75%	3.50	7.50
90%	4.50	10.50

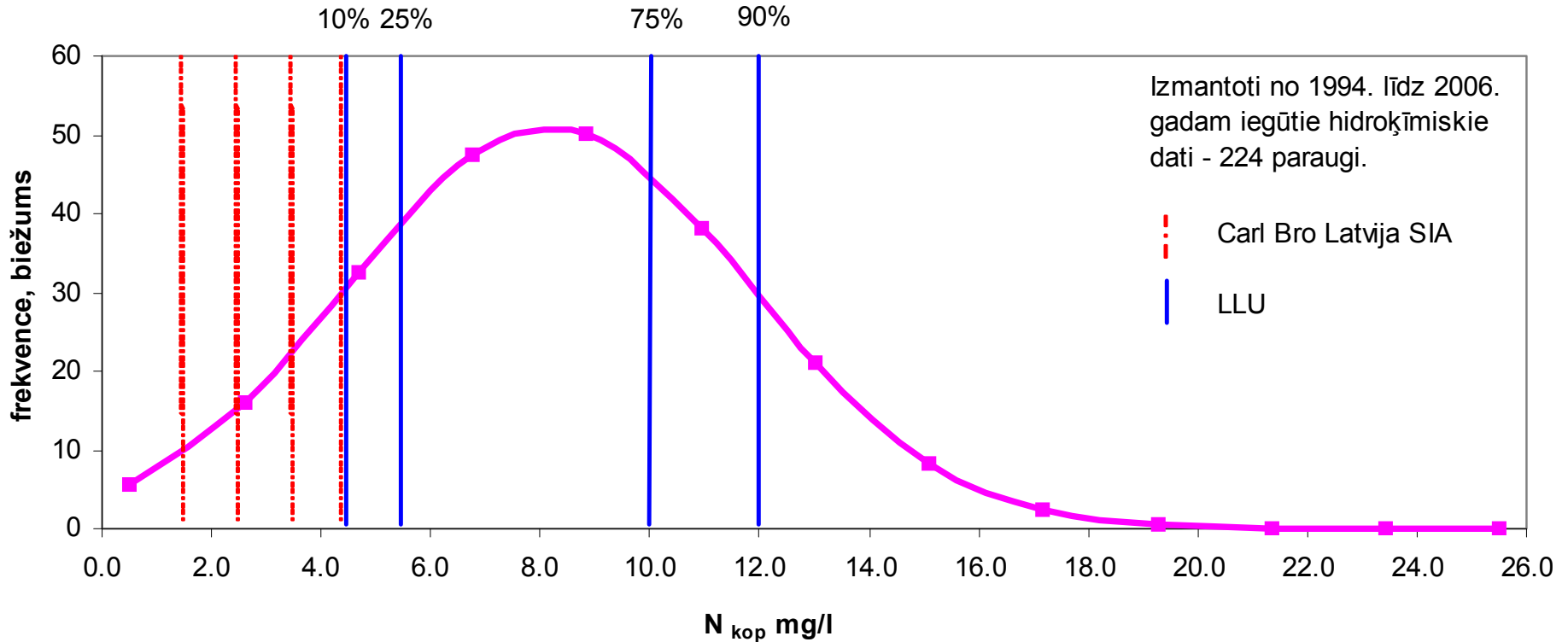

Rezultāti

Ūdeņu kvalitātes klases mazajos sateces baseinos (N_{kop} mg/l)

Rezultāti

Ūdeņu kvalitātes klases drenu notecei
(N_{kop} mg/l)

Secinājumi

Ja mazo sateces baseinu un drenu ūdeņus vērtē izmantojot upju kvalitātes klases pēc SIA CarlBro ieteikumiem potomāla tipa mazām upēm, tad labu ūdeņu kvalitāti lauksaimniecībā izmantojamās platībās būs grūti sasniegt.

Meliorācijas sistēmām (notekas un kolektori) Latvijā prasības ūdeņu kvalitātei līdz šim nav noteiktas.

Secinājumi

Ieteicamais ūdens kvalitātes dalījums klasēs (N_{kop} , un P_{kop}) LLU pētījumiem.

Kvalitātes klase	N_{kop} (mg/l)			P_{kop} (mg/l)		
	Lauksaimniecībā izmantojamās platības		CarlBro Potomāla tipa maza upe	Lauksaimniecībā izmantojamās platības		CarlBro Potomāla tipa maza upe
	Drenu sistēmas	Nosusināšanas sistēmu novadgrāvji un notekas		Drenu sistēmas	Nosusināšanas sistēmu novadgrāvji un notekas	
Augsta	<4.5	<1.5	<1.5	<0.015	<0.025	<0.045
Labā	4.5-5.5	1.5-2.5	1.5-2.5	0.015-0.020	0.025-0.050	0.045-0.090
Vidēja	5.5-10.0	2.5-7.5	2.5-3.5	0.020-0.075	0.050-0.150	0.090-0.135
Slikta	10.0-12.0	7.5-10.5	3.5-4.5	0.075-0.135	0.150-0.250	0.135-0.180
Ļ. slikta	>12.0	>10.5	>4.5	>0.135	>0.250	>0.180

Paldies par uzmanību!